

ACC. N:R M. 16126: 1-66.

Landskap: Småland, Skane Upptecknare: Anna Ivanberg, Huskvanna
m.fl.
Härad: Diverse Berättare: olika personer; se uppdt. bladens
Socken: " sv. uppdt! Berättarens yrke:
Uppteckningsår: 1962 Född år i

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bryöllops och bröllopsprocesser. s. 1-66.

(foto u. mg. sid. 62a;
teckn. sid. 65-66.)

LUF 52

Härader och socknar på baksidan av uppdt. bladon
bor kontrolleras, eftersom upptecknarens artsuppgifter
inte alltid stämmer.

3/7 - 62
15/8 - 62

Skriv endast på denna sida.

Lup 52

Ringarna. (ät givna andras pipelringar bödade olycka.)

Då begävning till fastmön och hennes familj köptes. Köptes även ringarna. Den fina guldringen att ha vid själva vigseln, och en mässingsring som fastmön fick med hetsamma. Och Karlen köpte också en till sig av mässing. Dessa kallades föriktas ringar egentligen qickringar. I skåne så man lärbacksringar. Det var hela skrock kring dem. Blev de svarta behyddé det olycka av något slag, de skulle hålla sig gula och blanka och skydda för värk och sjukdom. I nödfall, om man ej hade pengar till guldring, (det är nästan alltid backstug sittar och torpar, av belart klassen jag skildrar) så länades föriktat prästens ring, för längre tid tillbaka, i innan allt tälj, men sen runde mässingsringen användes även vid vigseln. ^{förtde}
(en skomakarkustur) ^{Jällinge 1850} ^{förstet} ^{främsta}
 klasson har man dock förr, hellre haft en plåt ring av silver vid vigseln, än en mässingsring, men helst skulle den vara guld.

3/7-62

Guldringar.

Tveta härad

I förras på Holma hos gamla fru Pettersson där
sag jag en mycket bud guldring med två
händer som motis. Den hade hon ej själv
haff som vigselring, utan sitt av sin far,
och ringen skulle vara en halloweenring.
Jag hör ifrån Visingö. /1940/

På slutet av åttioålet köpte man ibland den
'danska' ringen, som dej sas i östra Skåne,
men man sa 'också' amerikanska, av
'double'. Den ansågs för äkta guld och
omånga blev luraide vid köpet av dem.
Men även den sprades och dogs på, bara
vid kallas o. d. medan man har den
billiga iklasseringen till var dags,
och båda fick för det mesta följa
med i graven!

Pingarna. Förr länge sedan var det den frede pröveringen. I Östra Skåne hos Maria Nilsson eller hennes syster son hemmät Nilsson Bondrum, Fågeltofta, finns de ännu kvar, (som 1928 fotograferades till arkivet) Det sades att de var vigselringar, men de kan ju väl ha varit bortomningerringar, ingen minns nu allt, eller när de används.

Ingar Märkens dotter på nummer 20 Sk-François hade bara en guldring. Hon var född 1843. Hon hade en spänning ~~och~~ kallat ambaksring eller gjekring, den skulle skydda mot värt. var av mässing och koppar, ev järn iblandad porsé. En del hade en skarpare kant i mitten.

Offast var det ringar blandade jidrar som sålde dessa, och de fanns att köpa på marknader. I stan var man ej så ofta på den tiden.

^{— Ingars utsago —} Det var ej ovanligt i socknarna i Ingelstad härjad eller Albo härjad att prästen vid vigseln lånade ut ringen. Och bruden hade efter vigseln en billig spänning, eller ingen alls.

billigare ringen efter vigseln. Den sjuellålla
ärliga Judit Sjöstrand från vägs q. 26 Åreby, har berättat
hur hennes farfar, som var smed i Bottnedstad,
länge fick uppsejta sitt giffermål på grund
av svårigheter att få i kops så mycket som
guldringen kostade, som hans bud skulle ha.

Och berättaren Judit J. säger att hon fick
den billiga vardagsringen samtidigt med
brudgåvan, psalm boken och brochen och vid
samma tillfälle köptes guldringen, som hon
fick vid vigseln. Efter bröllopet köpte hon
en till billig ring och så bar hon två
ringar, medan den fina guldringen sparades.
Sen, när sonen var född kunde hon bära dem
alla tre vid högtidliga tillfällen.

Aven ber. Karl Svenssons hustru hade två billiga ringar
till vardags, medan den fina guldringen sparades
till att sluta begravningsringen pryda det döda fingeret i graven.

"Man gifte sig i bara mässingen," (messingen)
Uthrycket är ifrån Nora lands församling Hammarby
socken i Bergslagen. Där var mässingens ringarna
en stor artikel till inför brölloftet vid
arbetar bröllop. Oftast hade man ej röd med guld,
och man gifte sig ej förrän det s.a.s. var hunget.
(med reservation) Nasare gick omkring och sålde ringarna.
I slufv på fijugobalj kostade de femkr. öre styk
i inköp, men man tog en krona för dem i utförsälj-
ning. (berättaren var en tid om ung, nasare) Vid bröllop i
denna häbet, det var folkenöje, och man gick långa
vägar för att fröjda med bruden. Man sköt alldeles
för skräckligt så att de dömdes i bergen, men ingen
björkediagnos eller även och mäppippor ordnades. Vid ett
bröllop för förtiofem år sen bar bruden linsgontis krona, vit
klamming och lång slöja, den bar hon över armen, fy
måttf' hade man ej. Det var på ett bondställe. Då
bröllops måltiden av ätts på aftonen, fick den församlade

ACC. N.R M. 16126:6.

ungdomen komma in i brollopsalen, där man
hade musik. Vid denna sida hör användas dragspel.
Och man sjöd upp bruden. Hon hade en bukett
vid vingseln av s. k. evighetsblommor, eller sv. preparer-
rade vilda blommor. Vid dansen hade hon slöjan
^{unmars bort från den över armen.} nere, ty den skulle flyga omkring i dansen. och
hon blev oppbjuden av alla de dansanta, givetvis
gick den äldre ungodomen först och dansade med
henne. Slöjan flög omkring och personan räckade
på smed, rätt vad det var, så föll den i golvet
och slöjan var borta. För länge tid sen dansades
frestegs polskan, det var den populäraste dansen
vid brollopp. Den gick "opp och ner" och
välde ant tempo, men pass på. Det var springi
förbi det att dansa i kull bruden, både för
och i senare tid, ty det sådade olycka i åklenstapet.
Men dansen höll på nästan hela natten, och do
det brinjade ljusna i skogarna drog man sig hem åt.

ACC. N.R M. 16126:7.

Om man ville ha en flicka, och hon var ovillig
så kunde man slå ihjäl en orm. Ta ut gift-
gadden och lägga den under sin egen funga.
ockska fem sorters blommor, och slänga dem
över sin vänstra axel. Sammaleden, som var
man semotsständig. Och det skulle ha praktiseras
i ganska sen tid. Ty: Bergslagen har gamla
sedex levat kvar länge.

Här var den vita brudkläddningen tradition,
och blev ej uthängd av den svarta. / Berättaren
är kanske just med detta meddelande ej helt
tillförlitlig på grund av sin ungdom, just den detaljen
kanske han (som Karl) ej förfogat sig om. /
Dock, på Västergötland (a. Andersson
varit oburen tradition. I äldre tid var den
av fint linne (och alltigenom hemmagjord väv.)
Regn på hovnan varslar om olycklig åktenskap (Vista härad)
har ändrats på senare tid, så att man säger att det betyder
takredom.

ACC. N:o M.16126:8.

I Smålands Fabrig har sedan med möjigheter levt
tevar. I Angerdshesta har man ej hatt sådana
inte heller förtiddragning vad man nu vet.

Denna (den börd) var druklig i Malmböcks socken
i Trelle härad.

Vid en bollop 1914 i Angerdshesta bjöds den hyllande
publiken på teaterkonfetti och cigaretter.

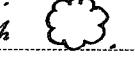
Andra ungdomar har ostkaka bjödits omkring i jätte
stora bunkar av koppars. Stakan har skurits upp i klyftor
och man har tagit en bit med handen direkt i bunken.

"Det grabbade man till sig så mycket som man hade
samvete till." Så sent som förra förtio år sen : Angerdshesta.

Och i samma by för tre år sen, har budgummen sin
brud över bröskeln till det blivande hemmet. Här vid
utropningen, bjöds karameller ur en stor karamellbunk
och budgummen gick själv omkring och
bjöd till allmän förmöjlighet. Han var handlare.

Men vanligast var ju dock sen läng tid tillbaka

ACC. N.R M. 16126:9.

att det föjöds på pepparkakan både i Västaforsen,
Ölmstad - Skärstad och i Norra Mo härad (Angerdshestra)
och i Tveta härad (Lekeryd). Dei baktades stora
pårs kilda pepparkakor bak på de stora fondtölloppen
och kakorna slängdes ut över den samlade
publiken som kunde räkna, hundratals förs
och så blev dei en tavlan att förga Kakorna
i flykten. Men man föjd också direkt ifrån
burkar eller brökor. Vid lite senare tid
framåt cirkelstiftet, föjöds även andra sorters
kakor. En ramsa sjöngs: "Pepparkaka, hej,
hej, hej —". Hej, var en hälsning ^{nu tekem som kom}. Dei
fanns fortsättning på ramsan, men den tyckes
ha fallit i glömska hos mina berättare. (Lekeryd)
Den sjöngs vid ett avslöp trollop i Lekeryd 1934 och berättaren
^{vid detta tillfälle kastades rörgren på brudparets döde nalle.}
var med och baktade pepparkakor som hjärtan och
Receptet var det där en kopp fett grädde, en sirap, en socker
en smör — då blir de lite tjocka och kantleriga.

ACC. N.R M. 16126:10.

I bland, och ofta tog sig ungdomarna så stor frihet, att man uppkände på sifal. Vid ett bondbröllop i Wästers mälén i Skärstad före en tjugotvå år sen, hade ungdomar tagit sig in i brudparets blivande hem, där gästerna skulle bjudas på kaffe, efter kalasit; bröllopsgården, och slutat den väldiga bröllopsförfesten och konfekt och godssaker. Det blev mycket förargelse över tilltaget, men det unga brudparet så bestämt nej, till åtal mot de mest skyldiga, även föräldrarna till brudparet lyckte, att man skulle ej röra i saken. Vid utropningen av brudparet, brukar detta gå en sväng runt gårdsplanen, följd av färnorna och maraskalkar och övriga gäster i par. Och man hurrar, och hurrar även för gästerna är det någon mera känd bland dessa eller någon 'kuf', hurrar man särskilt för denne. Och, skrämtosamm till mäle, hänryftande ofta till ökenamn, eller ett originelets namn.

Lekar om bröllop. Ivenarum dansades: den glade kopparsmen. x
 Sitta i brudstol, stolen drogs snabbt undan och
 den lekande sätte sig på golvet, vanlig lekt,
 lekskugorna här i hakan. x i lekskuga och bröllop m.m. plater.
 I östra Skåne lecktes i skolan på 1915-1920 fallet.
 Jag la en peng på din brua sång, vad köpte
 du för den.

Och reglerna: "Inte grina, inte flina, inte säga
 svart, ej heller vitt. Inte ja, ej heller nej."

Den som detta ej beaktar, han får hörfta griva pant." Den gamla Blekingen, förut nämnd; Gigeryds bröllops.
 dansades även på berättarnas mors bröllop på Hök.
 Hon var föksa där. Herrskapet bjöd på kaffe och
 svängom i stora rummet, intill köket, motsvänget
 till skånska folka stugan. Sista gången berättaren
 minns att den spelades var vid hemmets bröllop
 i Ivenarum? De sago i ring, men det
 dansades sen, par om par. Och med sväng och fart.

ACC. N:o M. 16126:13.

I Skärstadtrakten användes också bruket med häxskor under sängarna förr, och ännu i den dag slänger man ibland gamla skor under sängarna vid bröllopp fast få vet vad det egentligen skulle betyda.

En späckt häxsko befyddde att barnet skulle bli en flicka, en snygg och mervänd häxsko befyddde en pojke, man kunde lägga ifrån och det blev killinger och av elakhet, he st.

Si att det blev killinger. (berättarurs farsus tid)

En kaka bröd i sängen befyddde att budparet skulle bli rika, eller åtminstone det viktiga: att ha bröd för dagen. Ofta lades ett parjärn i sängen, för att hon skulle kunna riva ifrån sig, men är frölingen en senare sed, och man gör så ännu för att skrämta.

Skräller ifrån Skärstad om omaku grar: En handverkare ifrån Skärstad hade på mittotaleit två pengapungar. En stor och fyld som han visade justmön. Han var grunden, och det blev den tuma och magra pengapungens de var gifta.

Många osmakliga skämt ha förekommit vid
bröllop under årens lopp. Det brukar vara de
unga, som bättar bröllopsstången. Ofta ha
de fina lakamen blivit förstörda av 'skojet'.

Vid ett bröllop i Forserum hade en levande
höna släppts in i köket. Det är ett par år sedan.
Det har dock till vanligheterna.

Gamla spor slängs fortfarande in under
sångarna, fast betydelsen med seden är glömd.

På Hugotale i Röstånga vid ett bröllop
hade salts ett morslins nätkärl, med
dricka och chokladbitar i, under sången.
Det var vanligt att lägga dockor i sångarna
helst he stycket. "För modellens skull."

Och så frillningar skulle det bli.

Äfter i sångarna drugde vissa i stället för bröd
och entré. Och gömma nätkläderna i kyl-
skåpet, ja, de flesta hysse in tillåtta vid ett bröllop.

ACC. N:o M. 16126:14.

Vid bryllupet lätte prästen att den noclle
och sedesamma pigan N.N. och drängen N.N.
ockso vidare. Detta föändrades undan
för undan, det blev alldelens smodert med
kyrkekrona och att griffa sig i kyrkan.
i sluet på föra röcken vigdes brudparet i
hemmen eller i prästgårdarna eller i missions
husen. En myrfon saties, alla hem där det
fanns flickor, den kunde sallas på konfirmations
dagen. Eller fick man myrfon av någon
släkting. Den, som klädde bruden, ofta en sön-
merska, hade själv en stor myrfon stående i hemmet.
Det kunde vara en kokerska, som klädde bruden i byn.
eller någon annan handig kvinna.

Ungdomarna i byn samlades och band girlander,
det var graneris och hulörta gruppstrandsor om vintern
björk och blommor vad man kunde få tag i på som-
maren. Flickorna band girlanderna, pojkarne

hjälpe till och högg och skalade de höga
brudgranaterna vilka virades med girlander.

Dei bröds på kaffe i bröllopsgården efter arbetet
och sen blev de bjuda på efter kafé.

Då dei bröds karameller: "Tag två, annars blir du ej gift." (talsättet används annu.)

Man har ej använt lingonris till kröna i Skärstad
Ölm stads trakten, säger berättaren. (det lön man dock ha använt)

När den vita klänningen följade bäras hår, för första gång,
är ej lätt att säga. Vid bröllop i Bergsham år 1900,
bar bruden vit klänning, rött hög sluten myrtenkröna,
lång slöja. Ingen dans vid detta bröllop - inte.

Men klätt med grönt och virade brudpaner.

Då sonen till detta brudpar sedermera gifte sig ungefär 1933.
bar bruden rött blekblå klänning, rött slöja och en
rosenkrans om huvudet. Vid intåget i deras nya hem
sjöngs psalmen av de förtvunlade gästerna: "Jag lyfter
mina händer upp till Guds berg och hus. --
varpuff brudparet ropades ut av ungdomar utanför. Hurra och leva.

ACC. N.R M. 16126:16.

Kyrkokronorna var tunga och så var det
stängelsen, att dessa ej fick ~~ej~~ skändas den
kunde svarna, om bruden ej var kyrklig, det
blev böter och kronan måste poleras om.

Det blev modernt med myrten i symmetri, som
man övergav kyrkan och vigas i. Man vigdes
i hemmen eller missions lokalen eller prästgår-
darna. Bruden kunde vänta barn, ha sloja och
myrten krona och stort föllopp, men slippa bota för
kronan. Mycket bruk i byn blev det ju (miljotals Ölm-
stad) På tjugofalset vid vigsel i hemmet kände
ränt ofta, först vigsel med myrten eller olivblom-
mor i krona eller krans och sloja, grannlägen plökades
bort och barnet döptes efter ^{på samma gång} ~~eller~~ namnet, tid efter vigselen
barnet frambrörs och blev vatsignat i församlingen
och föräldraarna gjorde avbön inför rådet att de varit
s.a.s. 'tvungna' att gifta sig. På 1940 talen har det åter blivit
modernt med kyrkokronor och metallkronor igen. En gravid brud har
ofta en stort

ACC. N:R M. 16126:17.

slöja, som var hophäfti uppå näbbjässan, där
 håret samlats ihop till en ring, som slöjan fästes om
 och på en myrtenring om, den såg ut, som en
 vit lomulskrona. Hon kunde också ha en
 lite längre slöja och den var fast, som en huvा
 om huvudet och en myrtenkrans eller en
 krans av orange blommor kring.

För skulle inte bruden bärta smycken,
 undantag, kyrkans smycke. Så sent som
 1908 har bruden på Visingö, enligt fotograf,
 vit klämming, kyrkans krona, halsband
 och silverskärp med nyckel. Bruden var
 smöbornde dotter där på ön ^{de andra berättare} (Jenny och Manfred)
 Tondast en berättare säger att vackert hingonvis
 kunde användas i nödfall, om man ej hade
 myrten till krona. (B. Svensson f. 72 Jästorp)
 och just denna utsago är kanske hirvel-
 akrig: "Den vete fassen, den hade de allt". Ber. kommentaren

I Flisby på slutet av förra seklet, var en bondflicka som fast sig vid en fälig gräcke, som inget hade r va me'. Hennes far bestände, att hon skulle ha en gammal bonde, som hade det bra stäl. Hon sa nej, men fadern tvingade henne med sig opp i vagnen och följdé föräkrets skull med henne då de skulle fa ut lysning. Flickan var leden och förbaskad, passade på att hoppa i än vid Svärnbroa vid Grevskavad döde kom dit, och drunterade där. För det mestade fick ju dock föräldrarna bestämma för sina barn. Och i visan : slutet på förra seklet sjöng man : (Ivarörum)

Om du skall ut och fria, tag inte en fröken,
en fröken passar inte en dräng, tag en
friga, och inte en fröken, nej akta dig den-
för den, ja akta dej, ja akta dej, akta dej för den.

Ijorrö. (om detta om gäva genom insamling skulle jag försöka få flera uppgifter)
 Det föjds en särskild Ranna lagts runt, efter detta
 togs upp prengar till brudparet. Det var någon av
 de förnämsta gästerna, som gick om besittning.

Inga° huggdale, har det lagts upp dicks till
 personalen, som hjälpte till med disk, servering
 o. dylikts. Dessa hade inget betalt vid de sista
 kalasen. Inga° krellialte, har man haft detta bruk
 vid en del bröllop. I åldern tid togs även kollekt
 till prästen, vilken togs upp i sinnen, den andra,
 eller man kanske då tog bara till prästen, det
 fick jag ej klart för mig. Klockerskan hade beständig
 betalning. Vid räkelskriftet eller lite i sinnen dess,
 tre personer ungefär.

Krusandet. Man krusade väldigt den förnamna,
 som så väl visste att hon skulle gå fört.
 Hon gick och gjorde sig, så att de föingo gå
 och leda rätt på hemme, hon lät sätta in i hörna

bjudningen. Kvinnan lägger ej höra, drar sig undan, liksom, pratar frenetiskt med den invidstående, och värdinman bjuder på mykt: "Var nu så bra, o kussa inte. Börja nu, vassego. Antligen här hon, förtöjt, lite förvandad: "Kan jag börja?" fast hon så innerligt vet att hon är den förnämsta. Nubbar på den invidstående. "Du e la älle, du sa la ga fört." Och så räknas åldern ut under protest från den andra. Och värdinnans inbjudan på mykt och andras lämna försände fram mot bordet, och samma procedur, fast ej så långvarig upprepas med nästa medan huggandet och kusandet avtar undan för undan bland de yngre kvinnorna, då de ga till bords. Vid ett slocknas i fästnås på hotellet berättas att en av de förnämsta grät av harm för att en annan blivit bjuden före henne, ~~samt~~ Och detta skrattades sedan åt i socknen.

Även om det är en gammal lägen vid inbjudning till kallas sat man sig krusa, man skulle ga' bort, man hade så förfärtigt mycket att göra, men "heder och fack", eller "det lärkai jag för" — men —

ogift dom, si° vantar hon och lärer den unga
griffta gā före, fast denna person brukar foga
den äldre före, skylls på sin ungdom. Ack ja,
De sederna ha levit koar i npå, det är faktiskt
sant, ända in på 1940 talet på kalas uti på
landet i Vista och Tucket. Jag har ej aldrun varit
med. Nu län de vara helt borttagda. När värd-
mannen bjuder såger gästerna: "Tack, tack, ja,
jag går väl da", ty det är ju borttagt att låta
sig preras. Men hos de äldre sätter nog sedan lite; ännu.
På hälletidet var det unga flickor, som kunde konsten
att preras, och låta sig preras.
Man säger ju, att kararna är ej preras annat, men
även de var lite nödbedda och ville gärna
räkna även, ej låtsa sig höra brudningon, men
prerasiden lades bort tidsvis av dem.
Min första ^{stora} ^{en pala} brudning var 1934. Jag var förheirlad, så till svärmar
"va ska jag göra. De vill ju inget ha." Jag skall bju, sa hon, och hon kunde
komster.

Vita klänningar bars för första gången 1917
vid konfirmationen i Skärstad. Men nu
si därför användes åter svart. 1930 och
alla år efter användes åter vita klänningar
vid konfirmationen. (Karin Nöll Skärstad)

Men vid bröllop hade den använts långt tidigare (1900 ålminstone enl.)
brudkostym

Om ungdomspäpper: I slutet av 1800 talet och längre in på detta
decade reste stora sällskaps av ungdomar in till "on" Visingsö
den första söndagen i augusti. Försöndagar. Där väckte förr
massor av blåbär och man kunde köpa gott kaffe med
bröd från en tjugoåring. Åka i lövade remmalad, då
som nu. Man besögde sedan personer om de i pressade sig in,
eller i flock. Bondebarn och hässare tills. utan plats kvar.
Ofta åkte man med lastdragnen Delfin runt kostade
en krona eller en och femtio möjlig. "Nej, ink mina föräldrar
då de var unga, de hade sämre stället med pengarna," säger
berättaren. Länge fram vid cyklets tiden, då cyklarna kom i gång,
skulle all grannungdom cykla till Omberg och dansa där
på platsen.

Kläderna.

Bruddklänningen var svart, så länge de äldre berättarna minnas. Jag har en svart ylleskjorta, som sällst på en brudklänning utsago, en mjölnare hushus ifrån Alboga, Ölmstad.

Denna kimolin var ej svart. Den är förmödligun ifrån 1840talet och kan vara äldre. Nästa generation hade svart kläning bland bönderna (en flicka, som tjänat i prästgården i Rogberga och sen flyttade till Stockholm, gifte sig upp; hon hade en gulvit sidenklänning och hon hade varit nittiotalet år, om hon levt. Det är enligt hennes egen uttalande, under en gång visade hon och den var gulvit, plisserad, magnific.

Den svarta klänningen bars sen i glädje och sorg. Kunde vara ett helt liv. Till barndop och mälasses och begravningar, även på helligdagsfester bar kvinnorna svart på de stora julkalasen eller kafferepen i Skövde.

Den unga hade dock även marinblå och i övrigt den blå mentöra färg, som kallas ringstansbla. Man hade ljusar krager eller insättningar att fälla upp det svarta med.

fotot från
ej

En sypisk användbar sådan förvandlingsbrudskräpning bars här i Huskvarna av jen Devins son. (den minsta flickan på barnfotot ifrån 1883.) Den var i slutet av seklet. Hon bar lång slöja med myrtenkrona. Vigdes i hemmet i Smödbyn. En liten skål beställd av Liljekorvalj och smala vita sidenband. Höghalsad, svart klännings med en vit västinsättning, bred, nästan hela frampartiet. Denna gick ända ned i midjan och knöts bak.

Fyra smala festliga volanger på hären över byxan gjorde delärrningslivet lätt och festligt. En liten vit vante med rosett vid handleden. Lång kjol med spetskantad, skyndande under kjolen. Brudbröck, brudegöva, under hakan.

Och sedan, då det behövdes toggs den vita västen bort och ersattes med svart väst.

Pödella fröllop dansades ej. Man sjöng de gamla väckelsesångerna och man bad så vackert för de unga. ty det var ett skäbst hem (Vantlig arbetarhem)

På 1930-talet och några år innan användes mycket ofta orange blomkransar i stället för myrten krona. Om bilden var gravid fanns helt passande ha en sådan krans och en slöja till. Tegentligen skulle slöjan vara tum och skin, skulle gå sönder, ha ossa kvismor i denna trakt på julkalaset. Men man har på tjugotalet använt brudslöjan till sy dopkläning av, alltså överkläning. Skåne fallades det om detta i Malmötrakten. Och här uppe skulle den användas till barnets vagn, som flugskydd och dekoration /på tjugotullstidet/ Det förra sättet givits att slöjan var av bomull och ej av silke.

Det var i arbetar och småbondeklasser dessa sedar användes.

En bunt i Frödinge vid Vimmerby bar på 1880-talet kyrkans krona, En flicka fick hon kost tid efter, och denna blev som en stäff rödquickig i ansiktet.

Brudens kläder:

För, innan den svarta, var det gladare kläder i färger av folkdräkts typ. En flicka som varit en svinade mig sin mormors mors silkechaleli som hon burit som brud. Den var; milda färger, skimrande, med mönster, fågel motiv och särliga blommor i grönt, rött, gult och andra färger. och med knutens frans. Den var ifrån dinderas i på Norra Vedbo härad. Vid bröllopet, hade bruden sätta en annandags klänning i grönt, alltså på eftersjukningen. Det var si även vid konfirmationen hos dem, som så hava kunde, att flickan fick en annandags klänning, ty hon hade blivit do viken på en gång. Deras lägen har en lång rad av systrar, alla hade svarta klänningar på sina bröllop. Den näst sista födda, gifte sig 1913 hade svart brudklänning, grön annandags klänning. Den sista gifte sig 1935 och hade vit kort klänning.

Bruddens speglande i vallen fal.

Det skulle medföra olycka; äkten skrapet om bruden tillade sig i en spiegel.

Berättaren vägrade ej se sig i spiegeln på sin egen bröllopsdag just från denna hos skulle.

Berättaren Karl Svensson född 72; färstörs tales om herra bonden Bengtsa-Pelle på Drottningtorp i Habo socken, Västerg. var inn en fyld hink med vallen om söndag morgnarna, satte den på hallen vid den öppna spisen, och sig själv jämte tillade sig i vallen och skrapade av sig skäggshuppen, trots att det fanns två speglar i huuset.

Berättaren var då i femton, sexton års åldern.

I visan: Om speglingen.

I södeste pier, sen ej er i späile,
har ni nogen kareste

voller det faille. (eventuellt, tad han bli faille.)

Det vollar stor sonig, som ingen kan glomme,
Det vil jeg bekärne,

Jeg det pröved har.

Hon föllt mej om halsen
och hjerligt mej kyste,
men all hennes fackled del
rörte mig ej.

Visan sjöngs av min mor (död 1918); Sk-Tranaö.

Möjligen skall det vara; Sen eder i spail,

men det passar ej riktigt siffror, ty det

handlar ju om en fåfäng flicka.^x Jag har
inte hört någon annan sjunga dennavisa.

^x En varning till henne.

I östra Skåne. Här var det ifrå manrens sida frieriet han förlades.
 Föräldrarna bestände i stort sett för de unga, för
 Bonemannen tog sig årende från gård till gård
 snokade reda på det ekonomiska förhållandet.
 Alltid var det någon som behövde honom.
 Min farfar, Knut Gunnesson, Skåne-Tranås friade i sitt
 första äktenskap genom boneman. Fick ej den han
 friade till, by flickan så nej, men systern var
 däremot villig. Han friade ^{se nästa sida. Antigt min bror} själv till andra
 äktenskap och fick efter lite fristigheter om
 hem giften ^{se nästa sida. Antigt min bror} han ville ha ifrån Vansad. Han
 hade då ^{se nästa sida. Antigt min bror} nästan vuxna söner och fristen
 gälde formodligen en ekonomisk säkerhet för
 den ausevarit yngre makan gentemot makens
 söner, ifall maken dog före henne. Han fick i detta
 fall ge en viss summa, som då man körde en po,
 Allt eft beträffande handslag växlades är säker.
 Formodligen har min äldre syster Olga ^{Hansson} skildrat detta till
^{Balz Nordiska Museet.}

Bönerman, som också kunde vara bönekvinnan s.o.s.
Det fanns en härring, som kallades för Stavan
i Skåne - Tranås, hon lär ha förarbetat fisket
emellan Knut Gunnesson på nummer 20 och
Ingar Märtens dotter i Vänskaf ^{den andras husnumm} som hade plats son
griga hos gästgivare Klein i Sk- Tranås gamla gäst-
givargård. ~~Hon~~ var rötelor, med glänsande brunt
hår och en rask gång, detta senare ansågs för-
som ett stort flus. Och Knut G-n var rik ^{herr} änkan
Denna var på 1870-talet) Det vanliga bönemannas arvodel var på
den tiden en fårskank eller fårkött, nättare. och ägg, men även
mer, beroende på giftets förmånlighet. Det var en bonde,
Nils Plava i Sk- Tranås, han bodde på Blågan. och det var
läge stora och lilla Blågan och plava och plåga är ju
samma. Han var självt och skulle fria till en flicka.
Han hade en hona med sig, som hon skulle ha om det
blev, ja. Den läkte han försiktigvis utanför på gården, flickan
så nej, och då har kommit och skulle ta sin hona med hem
igen, så trädde hundar vars framme och tagit den.

Kärlek. Man kanske skulle skriva ordet, fycke
älska - lika -. Nu heter det ju - gilla. I Skåne -
Tranås hördes ordstavet: "Kärleken kan lika
väl falla på ett liljeblad, som en krobladda".
Det på de äldre där, i min barndom.

Men hur det nu var, det hände trots föräldramas
unklorhet och stränghet, den rika bonddottern
blev med barn med drängen. Jag sett
och sett på ett fotografi ifrån början
av seklet ^{ej medtaget}, där bruden är, förd lång vit
kläddning i vädor, slojor och slojan oppast
högt oppre på huvudet, nästan som en vit krona
och över, eller omkring denna, pluten myrtenkrona.
Bruden ser sammanbiten ut. Hon hade ett barn
med drängen, som fält respass, då föräldramas märkte flickans
fycke för honom och han för till ameriko. Då visste ej för-
äldramma hur det var fällt. Flickan fick utstå en hel del, och
som ordnades gifte med en lite äldre halft ietlig man. (dekeryd)

Allt sätta ihop särpligt arbetsfolk, det hade oftast
förlädrarna ordnat med, så att de sätta hem tillsammans.
Och även de unga, det var tavlan på åkern i arbetet,
och de unga värde sätta en flink arbetare. Dröende
väl själv om kommande störder på dei egna ställen.
Ett glatt och lättvändt sätt och smarfyndighet
uppskattades i denna trakt i Skåne. Sen var det ju
de stora torvmossarna som ungdomar kommo
tillsammans vid. Och ju från ^{stolmen} förlädrarna
räkna ut, vilka som borde vara med. Karuna grände
ju upp toven, men flickor och Kärringar vände
och fräglade den. På den sidan dei var så långa
skjolar, hade flickorna här på torvmossarna ett osökt
 tillfälle att pokettra med ett par vackra ben, eftersom
 de faste upp skjolarna, fakva den mellan benen och skjolen
 fastes med nalar; ells vid midjan, så att det
 blev som ett par pludderrossor. Skämt härom hörde
 jag som barn, berättat av äldre ^{från} deras ungdomstid.

Piger och drängar, som oftast var små brukar barn, springo
förf, även i östra Skåne ofta ligga om nätterna i dramma
rum, fristehuset kallat. I vad mån det ledde till åklen-
skap skulle jag ej uttala mig om, då jag inte vet det.
Men 1920 var det en gammal bonde i från Onslunda, som
fridde regelrätt till en bondyriga, för sin son. Bedo-
gjorde för sina förhållande och ställning och talade
vackra ord om sin son, frågade flickan hur hennes
familj trorde det. "De e ju en enger släkt (släkt) Flickan
sa: "Tänk inte på mig, vi är ulla deles utfattiga, gärden
inteknrad till skorsten". "Är de på de rived på de tilla rived..."
och den var det slut med hälsningar och de sota
orden. De båda ungdomarna var mycket yttigi bekanta med
varandra. Men nog satte flickorna stor värde på
att bli ingift i ett stort hemman, och pojkarne
räknade härst på hennes hemgiff. Och på utskyrsben.
På linne, dynor, åktäcken och sådant.
Det var en flicka, vi fa' räkna ungefar 190 i tillbakka, ty

Berättaren är sextiosex år och det var hans farmor, som ung brud, och hans far var gammal. Hon var av en stor fondsläkt i östra Skåne och medfödde sängkläder och linne att bättta tills höga vänger, det var i Smödatorp eller Tjusatorp. I gamla handlingar i mitt förfädernas står också nämnd om hög bättad säng men jag har aldrig haft tid att läsa om ^{kunskapen att} tyda de gamla skriftena. Brudlakanen var alldeles extra fina med mellanspetsen över uddspetsen bland, med mönster med kors. ^{Kunskapen från matematiken att} spetsar och broderier, det är ju modet på ^{värds} radant, ^{förtakande}. Man gör dessa lakan lite finare ² än i denma dag.

Amen; Skåne lades tråskor under sängen. Berättaren säger, att det var förrän det skulle bli en pojke; Om sedan här; Vista har ju skrivit. Om tråskon var spricka?
 Och ungdomarna träffades vid vägkorsningar och shogsdagar, dansade och alltid var det någon som kunde spela fiddle sjunga kunde de alltid, medan förfäderna råkände ut på basta sätt eller låg och ångslades, precis som här i Vista.

Frieri från Frörum. Han har själv berättat det, och berättelsen lede fram, fast både han, Mårten Nilsson och hans fru var borta. Långt ifrån berättarens tid. Han fick sitt gifte i från Röslunda genom bonemamma frieri. Det var en bonddotter, som han ej sett. Så skulle han, då för arbetet var gjort, själv fråga eller visa sig. Han rider dit, som sommaren och i blanka stötar. Då han häller inne hästen på gårdsplanen, ser han se en flicka med rosiga kinder, och redesamt med slagna ögon och med en bytta med svinnmat i handen. Hon skulle gå och ge grisarna, komma mot sig. Han hälsar, och tankar, då flickans vackra ögon riktkas mot honom: "Ack, om bara hon vore den utsedda, men det är naturligtvis bara prigan." Men hans glädje blev stor, då han varit inne en stund och bekantat sig med föräldrarna in sitt, och flickan kommer in, och han sett gå med grisbyllan, och är den utsedda. Hon hade gått ut för att få en första till på friaren och så gjort vis sambligi demonsherrat sin arbetsmarknad. [Och även deras son trute är död för flera år sen.]

Om de avfotograferade bröllops porträt.

Dei tycks ej vara si många bevarade ifrån
älde tid i detta trakt.

De som fogs, har ofta tagits för att skickas
till släkten i Amerika, där någon syster
eller bror eller andra, skall få se de nya
släktingarna. *

Och släkten där, skickade tillbaka porträt
av sina bröllop och ej, vad fina
de var, med snygga och rosiga. De
unga flickorna eller tärnorna hade prassar
och håruppsättningar, som nästan över-
glänste brudens egen. och alla i vitt (ungefärligt)
I agne Andersson Hillinge, Skärstad)

* Och så lärnade fotograf Herman Staffell i Skp.
arbatt 1887 i samband med storfotografering av arbetare,
åt en brukspatron på Väpenfabriken. Rabatten utnyttjades.

Klädseln, ellers grannlit, så man. De skalade
höga 'bra granarna', girlanderna om dem, det
var mycket arbete, som kunde ta en hel
veckas kvällar för ungdomarna i byn att
göra. Men dessa kvällar var också ungdoms nöje
och berättarna minns dem med glädje.

Massor med lin gonnis skaffades ifrån skogen,
men alla fört höggs granarna, eller samtidigt.

Om skara ungdomar utsätjpta i sten skogen!
Pojkarna höggo de höga granarna, smäckra och
sa höga som möjigt, minst två par skulle
det vara. Det ena pariet skulle stå vid
verandan eller förstug dörren och det andra
vid grinden eller ingången till gårdsplanen.

Van det så, att vägen svängde av, stod där
också ett par granar och om den ^{vägen} gick över en
ängabocke med ett led (grind), så sätte man ett
par där med, så att det kunde vara fyra - fem par

höga granar, som visade vägen till trollspagården.
Stammarna tvistades och skalades, så att de
blev vita, och man stod på nedbacken, eller
hövbacken, som man också sa "färstögn". På logen
satt man sedan och band "krösna", eller
granis girlanderna med hjälte av snöre, och
ståltråd. Man satt par om par. flickan
lockade fram man sitt viskor av lingonriser
och "flydde" projekten som virrade långa, långa
girlander som virrades lätt, lätt, så att ej den
vita synes på stammen! Den skulle bli helt
grön. (Nu virrar man girlanden glesare, så att
mycket av den vita syns.) "Då var det ju onödigt
att skala stammen, men min unmarkning far ej berättas
med om. Det var alltid någon särskild av ungdomen
som ledde glammet. Var det kyst ett ögonblick, så
tog denne upp en pärchosa som kom skruv
och moja i gång, tills någon tog upp och sjöng en visa.
eller -

sång. Ju större gårdarna var, ju mera utsmyckades de. De kunde fasta granarna vid väggen, om veranda skänkades. ty de var höga, och vinden kunde ta i toporna och sträcka bela härligheterna därfor måste de fastas stadigt. Därför var det oftä fasta dem i veranda stolgranna. så sättes det upp marmbröda med namnen genom borrade. Det kunde vara en papphärlig, som en banvläda, i storlek eller en bräskiva. bakom sättes lyktor med skenljus - eller helt enkelt ljus, så att fädas marmlyste mot besökarna. En girland i form av väggen till verandas stolrens-brudgrann kunde fastas eller om det var fyra grannar, mellan dem. vid var sida. Och en girland eller lite prygl över mannen och vid sidan av dessa. (dock ej "pryglar", som man ser numera, allt de ha.) Marchaller hade man ej vid vanliga bröllopp men då hovmar Skalkens dotter på Ulpmös; Ögystorp gifte sig på mittförtale, bram marchaller i dubbla rader; från Pukesten och upp till enhet.

Vid bröllopet i Gigeryd (nummer 71.) tog dei boll tre
kvällar att göra granskaten, ty dei var så mycken
ungdom med.

Och s.° röpades "brudparet ut", när den stora
dagen var. De flesta var 'färdiga' (alltså med barn)
och var ej si glada att visa sig, men det måste
de ju till slut och även fåta den offla prov-
korniga uppvakten. Det var mest de aldra
yngsta som skrämdade och skulle låta sig höras
när nu en tillfälle hände. Och brudparet står
i verandaöppningen, fanns ej sådan, fingo de
gå ner på 'stolen', som man sa.

På eppertalaset (nummer 71.) så sjöngs
och dansades fört och främst leken:
"Bröllop i åtta dar." (Gigerydbröllopet)

Och i Grämmahakten sjöngs ofta en gammal visa, där
det står: "alla vet väl hur dei skål till med brud".
Den visan kunde sjungas vid själva Palaset som muntagion.
Detta visan sjungs dock från Grämma.

Blosskällan. även denna berättan säger att
dessa stod vid var sida av budgåret och
lyste med ljus. (för bloss.) då det visade sig.
^{budgårt}

Givet behövdes också ljus då fagnaden
bars omkring.

Och dansarna var, en som kallades midsommar-
dansen, och dansades mycket vid bröllop också.

Borna blekingen en beslags polska, även
kallad Bleking polska. Flickan höll sin
hand högt fast, den dansades verhört fort.

Och dei där ha varit ett möje för åskräderen
att se de deltagande hoppa upp och ner int.
berättaren. Det dansades också: "den glade
kopparsmen, som också är en polska.

samt rigare valser och matserka.

Hämta då? Nej, dei ville ej berättaren
minnas. "Och mor hon hade en prinolin
på sitt bröllop." Den var ^{-Den var givna (varje prisaga)} svart

För, men det är längesen gingo spelmannen före
och spelade då gäster och brudpar skulle till
kyrkan. Bruden fick ej sätta i samma vagn
som brudgummen, eller i enklare fall, ej i
samma sätte (även om hon var med barn).

I äldre tid, och i en del fall, har vanligtvis detta
var, går nog ej ut av berättelse nu, få veta, men
brudgummen gick först med sin far och deras
följe till kyrkan, där de inventrade bruden, som
med sin far kom efter och hon överlämnades till
brudgummen enligt den sed, som tillämpas ibland
ännu i dag i s. k. äldre familjer, men ganska
svunligtvis dei. I Århus i Danmark då fabrikant, sv.
grossist i korgmakarei, Mellrose gifte fört sin dotter 1917 tillan-
grades den sedan, först brudgummen och hans far och gäster, sen
brudnäbb, bruden med fader, farbror och marshallar och hennes
följe (ev. var dei alla gästerna som kom efter.) Berättaren var anställd
vid korgmakareiet där. Hillinge Kronan i Skärstad

sättes på vid dansen på kvällen, då gästerna varit fulla och stölecta. Den kronan skulle sitta nätt högt på huvudet och de lite grövre papperskronorna var lagda över huvudet för att hålla kronan upp. Dessa kronor brukade ej bevaras utan trassades sönder och kastades bort. Det är mycket trögt att denna krona är den sista sådan som användes i Skärstad. Det var en väckelsesid och de föreligiosa var vanligtvis inställda till väldsliga upptåg och redor. Kanske dansen blev inställt? Men ännu vet jag ej om anteckningarna är bevarade om detta bröllop. Det är dock tankbart.

Vid bröllopsmåltiden skulle en my låt ellers melodis spelas vid varje nätt som bars ^{Lindberg ifrån Mellby} ~~int~~ ^{Granna}. Den fina fruktsojrsan, som man hade vid festas, spelas i dessa hukter fö predikants sojra, ty man fagnade fastande predikanter med dem. Et annat uttryck är: osfärkats predikant, då man

tyckte att de färska de för mycket för kvinnorna.

I Örkened i början på detta sekel sago föräldrarna med obilda ögon, att ungdomar där, gingo till den 'svarta kyrkan', som frikyrkorörelsen kallades. och ungdomarna lingo att de inte varit på mötena. Vid samma tid här i Vista tycklade ungdomen, att de varit på mötet, medan de varit på nägot annat 'stollatyg' i stället (Swanberg)

Pengar i skon betyder rikedom under åtken skapet. Den sedan och 'lånat plagg', kan jag inte sammantälta med demna fraktent. äldre berättare.

I Östergötland Junds socken, drogs björk. En gång, före en tjugofem år sen hade ungdomarna släpat en stor björk fram till trappan vid biöllögs gården. Där var ingen hemma. Ungdomarna blev misslyckata och låt björken ligga. Bruden ^{i den backnen} slängde sin bukett ut till den församlade ungdomen

Som uppmärkade på bröllopskvällen. Flickan
som sågade den blev först gift.

Om bröllopskläning i Huskvarna. 1894 anskaffade berättaren mor det finaste blå ulltyg, med små invända kloverblad mönster, guldfärgat silke, till sin brudkläning. Men hon båvade för vad folke skulle säga, för att hon fröt sedan med den svarta klänningen, men hon ville inte ha svart på sin bröllopsdag. Lång vit sloja och persona (sluten) av myrten och halmmyrten kransar över prärikan. De var låtta skilda fram och gick ihop vid nacken. Kronan och kransarna sprades som minne i flera år i hemmet i Smedbyn. En fem års sju år senare var berättaren, som liten flicka med modum och klädde en brud i vit klänning vid kvarna stugan vid Vapenfabrikens.

I början på 1890-talet var en torparens, Frans, i Ulpmös
Öggestöps. Han var illande galen i Hammarbygden.
Men han gick och roade på kyrkegården i Öggestöps
tills han hittade ett ben, det stoppade han i fickan
då han trodde sig få tillfälle att häffa den
ärödda, och sannerligen hjälpte det, ty även
flickan fallade lycklig för honom och i sinom tid
grifte de sig.

I Månsarp nerå Taberg har sedan med mö
och svankippor använts som lång tid tillbaka.
Man rövade bort dem, band före ögonen, förlade
rundor så att de blev villa.

Däremot har ej björkdragning förekommit fast
den sedan använts i intilliggande socknar.

Berättare, en man på bondgården Smörviðe där dei
var storbröllop före en tid sen. i Månsarp.

Ordsättar ifrån Skåne-Tranås - Johanna Thutson på nummer 20 f.74.
om en Karl som vänslats med många flickor, och så till slut
säger hyn: "Den, som letar bland alla för till slut
själva grabbenalla!"

Vistahakten lär man ej ha samlat in pengar till
brudpriset vid själva bröllopet. Presenterna var
ordnade med innan. Men-Till prästen i äldre tid
och mot slutet av festen - till personalen, som
inte brukade ha behållit sitt i form av förmöning.

Man hade ofta en halv ort tog upp avgift eller
gåva i. (Spindla uppgifter av de vanliga berättarna)

Vid begravningar dock mot i flustkvarna togs alltid,
nästan, upp offer åt änkan, resp. änklingen.

Och det kunde vara en svaghet till ex, som gick
med hatten och man offrade i den, efter vad och
lägenhet. (Berättare Karl Svensson, praktiserat i mitten
trettioalet)

Ungdomarna för, samlades också vid majeldarna. Först maj med spel och dans, här i Vista-hallen.

I Skåne-Tranås till in på 1930 talet sjöngs och dansades ^{denna} leken i skolan och ungdomsträffar.

"Den eld den brinner, den brinner så klar,
den brinner i tusende kransar, och kunde jag
den åran få sit med min käraste dansa o.s.v."

Samma danslek har dansats här i denna hals
förlåt samma melodi, men den gamla
berättaren sjunger den i livligare tempo än
vigjorde. Vanlig danslek i lekskugor och på platsen
där ungdomar samlades i Vista-hallen på
berättarens ungdomstid.

Bruket att rasta pepparkakor till den
uppvaklade publiken eller bjuda på något,
siger berättaren, sej inget veta om i fästolyck
eller öggetorpa på den tid han var ung.

Om en slöaklig hustru sades: att hon drog
byxorna av karlen (Yärsby, Bankeryd)

Om hustruens storlek var mindre än län intill,
så blev det hon, som fick råda i åtterskapet.

Samma talesätt vad det mere i Sk-Tranås, man
sa: "Hon råder över far."

Lingonris har använts, då ej myrten kunnat anskaffas
och vid enkelare bröllop. Det skulle vara rätt stora
kronor i äldre tid och till ex. i Orkened i Skåne
se stora kransar som gick rätt långt ner i
framan. Brölloppen var ofta i hemmen och präst
gårdarna. Många berättar sägen att kyrkkronan
ej lämnades ut vid hemvigslar i äldre tid.

Och lingon, myrten kronor och kransar kunde
även gravida bubar ha. De alla falligaste
hade bara klänning, så snygg som möjligt och ingen
utomjukning alls. Då och då visas av gamla, "min mors vita brudehaleft"

som sedan användes till båndop och vid
mattvårdsgången och bållopp.

Den 22/6 midsommar aften 1962 var det vigsel i Ängelöd-
hems kyrka. Vid kyrkoporten hängbundna
ungefär vid sedan björkar i gången upp
och vid kyrketrappan. Tre par hängbundna
björkar i mittgången, och en vid vardera sidan
av altaret. där golvljusstakarna var fända, liksom
den sjuarmade staken på altaret med ett ljus
vid vardera sidan om denna där de äldre var
en bukett gräsljus. I mitten ^{av altarfönstren} ^{för att} ^{de} ^{nämndas}
en stor bukett ^{av vitt} ^{blommor}, med bukett av viola cornuta vid vardera
sidan. På predikstol och i de övriga församlingen
buketter av näva, smörblommor och 'hundrat'.
ungefärligare istället i kyrkruven råkande jag
att. De båda marshalkarna ^{uniform} stod vid var sin
sida om dörren och ledsgagade gästerna till deras

platser framme i bänkarna. Det var långa flaminguer
i pastellf. och cerise med vita tyllörsbälz,
spets och nätsnöck och skara esprier i häret (fjädern
var det i alla fall.) Och så kom brudparet, mörkblåkonna,
en näbb i blekblått med prästkrags diadem i häret
och prästkrags och viola cornuta i buketter.
Bruden i vit dukessce med rosentröns.
Kort slöja och vit rosentröns på huvudet
bukett av små röda och gula rosor. Tärnorna i blekt
rosa och allt var så som det skulle vara. Prästen
läste ritualen, och publiken tyckte på hemvägen,
att det borde varit mer fal och utläggningarna, mer i
salutse, "men han var ju ifrån södra Skåne och
ej från trakten häoppe och de är ju amorslunda"—
När prästen den vände sig mot altaret och sjöng med,
vände sig brudparet och blickade ut mot publiken
i kyrkan, fotograferades och fotograferades. Då prästen
knäböjer vid altaret, vände brudparet sig mot detta igen.

Man sjönd, den "blomstertid som kommer" —

Och på åtta de i bilarna till pensionärit där
det var höjkar uppställda. Då de ej hade fastad
eller fastas, hemmet
(i socknen, var ej vanlig gramläs uppsatt).

Klädseln i kyrkan hade gram familjer eller
vänner till budens föräldrar stått för.

Och på kvällen var det ett tielitstal av
traktens folk och sommargäster som
ropade fram bud graci och utbringade
smäci leve och hurra för dem och
gästerna. Det var mest äldre folk, ungdomen
är så gott som försvunnen, från trakten,
och allt gick rätat till, inget skämt,
inte minsta skott eller smällare, inga
pepparkakor kastades ut till folket, som
snart nog klev in i sina bilar och
åkte hem till sitt igen.

[Man sätter ^{oppa} båge vid bröllopsbordet där brudparet sätter.]

Brottlopp i är i farsnas på en bondgård i Dala byn.

Försturmen är ungdomen, de flyttar till fästning eller fuskverka. Det är födning (förra namn) en sextioårs ungdom, och det är han till i samma ålder, och av grannarna som spingo sammans och högg och sätte upp fyra brudgåvor, gjorde lite girkunder, man kunde inte gärna dra sig från att göra detta väl kommande i brudparets blivande hem, där sonen var född och bodde förut. Men de hade ej klätt grannarna ända upp i toppen utan endast till hårbråden med mannen. Berättaren lyckte att det var fuskverk. Under detta arbete var ingen sang, inget ysteri skamt, mojs och roliga historier. "Hunat var det på min tid för en femtio år sen, då var brottlopp i byr en fästvaktans fulla glädje. Vign och drängar samlades. Stora särker lingonris bars hem från skogen. En snickare gjorde ställningen, där mannen skulle lysa. Girkunderna virades ganska lätt, dock så att det vita lyfte fram på stammen, två och halvtio vis och band. En av jugorna ledde skämtet, med alla möjliga stolla bygg som lockade till skratt"

Björkdragning är en gammal red, men fast den i viss mån är kvar till ex. i Järsnäs (ännu). Socken Tveka härad. Sägs man att det är de penaste femtio åren sedan brukats där. men i docknar där omkring. I Rälaryd sägs man ha 'dragit björk' sedan lång tid tillbaka och gör det ännu. För femtio år sen i Svarttorp hörde man ej då, att det drogs björk i den socknen. Björken borde vara bränsle, man högg upp den. Det har dock omtalats ifrån Järsnäs och även ifrån omliggande socknar, att björken skulle vara stor och vacker och den kvisades väl, den skulle vara till den första möbeln i hemmet, chipporjen. Det var en bonde i sextioårs ålder ifrån Ryd, Järsnäs, som senast halade om detta (som jag hört förtällda). I Ödestugan drogs björk för. I Tofferyd vid Källingsryd för förstofemtio åren, då gjorde ungdomen också en trillevagn och sattes på huppen. Festforemål blef förtörrad, men hennes mor sättrade över och festglädjen räddades.

Brollopp den 17 november 1961 i Åreby. / Åkare - offärs bithäder

De samlades vid kyrkan och där var den vanliga ceremonien. För ros skull kom männa på det härst vid mindre högtidliga brollopp, att prästen sagt till bruden att hon hade "sa fin klämming så hon slapp knäböja".

Middag på vilstet. Högtidsdräkt, frack - lång klämming, berättaren hade fångat sin vita brud klämming lila (lång) lila blå och väcka av svart mönstrat perlylen tyg. Lagt det korta hår, bestött det med guld stoff.

Först skålades för brudparet. Ett starkt, ljus vin.

Middag: Sandwich, röra köttbullar med fisketunring bjuds kring på fat. Därefter fruktkader med rästsuntning.

Tockerdricka som måltidsdryck. Kalkon, oned legymee gele, gurka. Rödvin. Glass och fruktvin, Grönsteines.

Kaffe. (Ungdomen för svinner ej tag.) Frukt bord. En stor korg med äpplen, bananer, apelsiner, vindruvor, karameller med papper om, inslagna härl och där.

Ungdomarna försimma igen, men återkomma igen till hakberingen med kaffé och färor uppehållade med brudpar i mitten. Efter kaffet försimmar ungdomarna igen för sitt arbete med räckartiga i brudgrans blivande hem. De själlojiga telegrammen uppläses av en äldre ståkting. Sen går gästerna före till blivande hemmet, som förvara lite utklädd utanför med granar eller björkar. Där hara är en lägenhet i samhälle från det varo. Gästerna sitter uppställda och se på då bruden bär över fröskål. Och lite frukt bjuds även här, och farväl. Och här är resultatet av ungdomarnas upflykt. Hvarud strömtrycken är avstängd: damerna avskrivade. Overallt i hela lägenheten är dragna syridor horisontal och tvärs, från golv till tak. Massor av girlander av toalettpapper är upphängda i taket. Färljorna hela överkladde av samma material. Dörrar ha lyfts av och lagts i sängarna som är bättade i säng. På sängen har sätts finsmulet knäckebröd och bitsorker, ersättar nu

det mera oväntat komliga entriset, som man använde
för. Kalldräkterna ha ryts ihop. På en del
ställen drar man elektriska fäddar, så att
paret skall få en stöt då och da. Fäckar klockor
ställda på ringning har utplacerats under
sängen, i symaskinen, i kylskåpet och lite
varstans. Och gamla skor slängda under
sängen. Så var det fölloget slut. I sammällem
bygs man seg numera ej om att propa ut budjaren
för visning. Det hör landsbygden till, och
traditionen lever kvar med detta ännu, men
utan de blodiga, (ofta) uppgrörelserna mellan
de fiendligt sinnade olika byung domarna.

Det är sätet korrekt och häktigt.

I Töpperyd förfotadem är sen, gick bruden själv med slöjan
oppslängd på armen och bjöd på pepparkakan ur en busk.

"Nå du, du har allt fått förti, nu får du ej fler," sa hon då de
kom och ville ha fler pepparkakor. (ber. Brittia Friberg, Huskvarna)

Midsommarbröllop 1962 i "Landsjö" vid "Nässjö".

Efter blysningens dagen drogs björk. Bägge var ifrån socknen och var bondes barn. Bröllopsmiddagen var på bygdegården dit bönderna kommo med förming, ostkaka. Dessa är ej så vanliga nu, i synnerhet, som middagen ej holls i hemmet, utan var beställd. Men bönderna räknar ej den ostkakan för magen festrätt, som bakas på bageries eft. dyl. ställen av "socialiserad" mjölk, ifraser: "Mannagrynspudding." Det som lämnades kvar tog de med sig hem i buntarna. En miniatyrare port var uppsatt på bordet framför brudparets stolar.

Vid hyllningen sköts, och ja Reber avfyrdes, men det gick mycket hysset och anständigt till. Inga dans. Det var ringstötter. När man bröt opps, rusaade en ~~alla~~ ^{alla} gästerna iväg i sina bilar för att komma innan

Budsparet till deras blivande hem och ha emot
dem där. Där hade ungdomar i byn sätta upp grammål.
Byn hette Hlogagårde. Och här hade samlats
ungdomar och grammars en festlokal, som
bjöd budpar och gäster välkomna med kaffe
och färsk. Och imman dess hade de bättet sängarna,
med en del hyss, som berättar ej nog reda på, i sæk'
fist och fränsi, på töcket var dukat en liten kaffeburka
med termoflaska, ett par stora, gamla fruktkor stod
under sängen. Bruden vida kjol hängde över laken
tafforna vändade mot väggen, böcker, bökhyljan låg
lampan i sängkammaren. En feber kurva låg
på brudgummens nattduksbord. Et mellan de kopplade
fönstren hade klisterats klipp ur diverse tidningar
och väckarklockor hade gjorts på omöjliga ställen.
Toalettpapper hade virats här och där som
dekorations i lägenheten. Gästerna stannade ej så
länge här, utan man fickade och gav sig
dröif, mätta och belåtna. (Måttiden varade i fem tim-
mar.)

Vid rekel skiftet och dess förrimman, sjöngs denna
övermodigt gladavisa: (Härva; Skåne)

Och jag har plöckat blommor och jag har plöckat bar
och jag har haft en fästeman so' liten som jag är.
halla lalla lalla lej halla lalla lalla lej halla la -
och jag har haft en fästeman so' liten som jag är.

Och gingen, som du gav mig med namnet mitt
och ditt, den kan du få tillbaka så bli vi
korsö om kväll. Trull. Skåne

I dansleken: Måslunda, Albo härad, dansades in på klocktale
på ungdomsgillet, plädprasti o. dylikel. denna:

/. Du e förliter sätta gifta dej stackars liten %

% men fa din tröja o dra till skogs, stackars liten %

sa' far du gifta dej på lördag kväll, stackars liten %

Giftermål i danslek, Skåne Tranås. Nu har hon blivit gifta, nu har hon
fölli man, den störste fyllehunden som finns: vilt pann %

Och: En p.å.-da-an skrynkelyndan ska stackaren ha

som kan seja litta välling och pladda litt gröt."

Pladda litt hal, skall det vara.

Den leken dansades i skolan på min tid i Sk-Tranö,
men leks säkert inte numeradär.

alt man, fastefolk emellan, ej skall ge bort skor
åt hertig har i Vista och i östra och västra Skåne,

Den mottagande parten kan springa sin väg
ifrån den andra.

Och ike henni eller sas illa annat skräpi
då åt kärleken snart avskuren. Sk-Tranö,
och trakten därömkring, men även här i Vista
säger man: "nalen sticker, raxen klipper,
kniven skräp, kärleksbanden mitt isar." Helga
Lövnerberg född: Gränna, 1868 citerar jag, men även andra här.
Känner till den framsan.

Brottloppskortet.

berättar var med och sätta upp grannlåten, tog foto.

1932 den 33. Det är i från Tolarp i Skärslad. Det ligger högt
oppe och har en belagande utsikt över Långsjön Västern
Skärsladdalen och in i Väster götland. Förvisso var utsichten
det minsta folket hankte på. Det var ett arbetsamt 'hie'
med steniga åkrar och med mjölkhanteringen, ystning
och häring och gödtaklupp födning. Sonen fördrade allt på
gifla sig med riga där. Han var en fallig handverkare
dock hålla brottlop för sonen och hemme. Bara för
den allra närmaste släkten, hans och hemmes. Då grannung-
domarna kommo för att sätta upp grannlåten, röt borden:
"I kan gå hem igen, det behövs ingen grannlåt för hemme!"
Så det var lite propet, kaffe fick vi dock och blev sen
bjudna på efterrätter. Marchaller av sågspån och fotoen
i ansjovis burkar ordnade ungdomarna med på brottlops-
förfället. "Nog fick hon göra skål för sig som
herrmor i den gården, och såta lite av varje" - - -

1578-62

M.16126:62a

Landskap: Småland

Härad: Vista

Socken: Skärstad

Uppteckningsår: 1962

Berättare: Oskar Karlsson

Berättarens yrke: Lantbrukare; Ledseryd

Berättarens adress: Ledseryd, Brötsjö mark

omkring 1905 i Ledseryd ev. Vireda

Upptecknare: Anna Swanberg Smedbyg. 9 Hovs kvarna

Ifyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen *endast* på den linjerade sidan

Denna förhållande vid ett giftermål var inget
märkligt alls på den tiden, och före i gnr.

Men situationen upprepas knappast i dag.

Hj. Snickaredottern är sällan bondyriga men,
och finner ingen annan än att bli ingift i en
hemman, så att hon för den skulle få
allting. Härmed, hon slår ifrån sig med
både händer och fötter och vill inte ha en
bondson, som skall få vid efter förläderna.

Hans förläder är själv glada, fara sonen
får en fru till gården och fiktas också
med de kunnat för svärdottern.

Bondsonerna vill mycket gärna
bla snickare, och det yrkeset är nu
finare än att vara bonde på ett hem-
man med en grå hästar och en åtta får.

I Siggarp, i Grummyd och lite varståns i Ölmofad
och Skurstad, hukas de där gårdarna som från bruk.

fotografier i teckningarna effe. och man ser "fåde
Krona och krans." I eli fall har bruden
kransen om halsen, i ett armat, lagd nedan för
Kronan. Om halsen, skulle framme i mittet.
Visingsö kyrkas hals band, som brudar kunde
fi lana. Fotografi av 1908 där bruden ifrån örn bär
Krona halsband, skäp och lång vit klänning och slöja.
Teckning nummer 1 där är Krona och Krans, liksom
på Hillinge Kronan, fast mycket enklare.

Brudbutiken var i offentlig pris märke till
av andra härdgårdens blommor. Bruden hälles med
en fin näckduk om halsen.

På Visingsö hade de också pårlekoror, som en kvinda sätter vid föddet (fp. museet)
Ringarna:

Akta gikt ringar såldes endast i Nordströmska
Förehandeln (och i andra städer) i Jönköping, till
ett pris av två kronor per shyk, enligt annons
i almanacka för 1878.

M. 16126:65.

FOLKLIVSARKIVET
LUND

myrten prydd klänning
krans av myrten med
blommor som halsband.
håret lagt i kringla
över manan med
blom och myrten samt
myrten krona.

vit klänning.
flustkrona

vit
klänning.
Skärstad

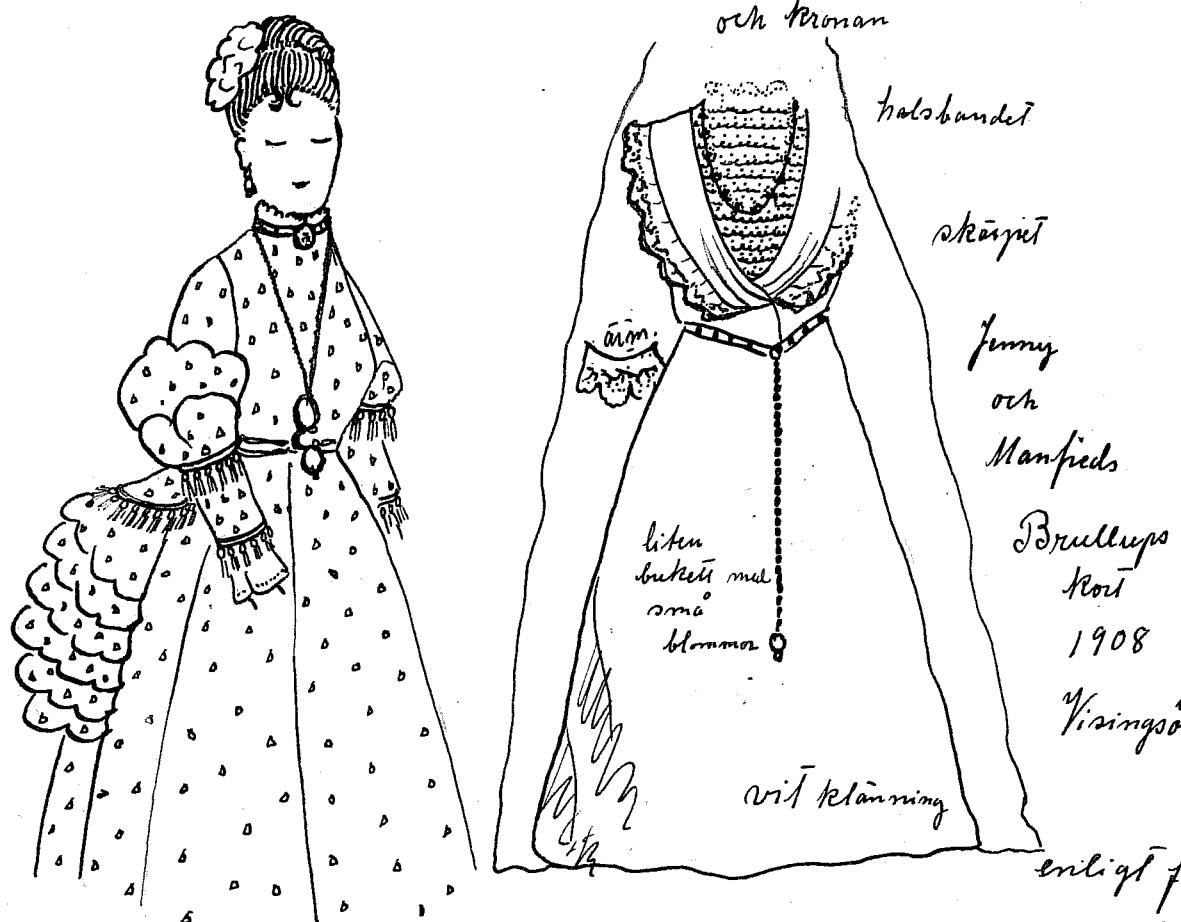
myrten kristar
som diadem.

Inlämnat av Anna Svarteborg
Flustkrona
år 1962

barns
dopfest
på
tidig

M. 16126 : 66.
FOLKLIVSARKIVET
LUND

Inlämnat av:
Anna Granberg, Huskvarna
år 1962

Fotograf Örgens hushus
brud klänning sjuellio - 80 talet.
Jönköping . enligt fotograf hos en släktling.